

*Sesilija
Rabes*

Sve je u redu

Prevela s engleskog
Tatjana Milosavljević

■ Laguna ■

Naslov originala

Cecilia Rabess

EVERYTHING'S FINE

Copyright © 2023 by Cecilia Rabess

All rights through the world are reserved to Proprietor.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za moju majku i majku moje majke

„O bože! Pa ja volim Džoša!“

Otkaćena plavuša

„Ljubav nikada nije bolja od ljubavnika.“

Toni Morison, *Najplavlje oko*

Prvi deo

1

DŽesin prvi dan na poslu, prvi dan ostatka njenog života. Popne se liftom do dvadesetog sprata, gde se vrata otvore uz jedva čujno šuštanje.

Čitava ta zgrada zaudara na novac.

Dobije pločicu sa svojim imenom odštampanim velikim slovima: DŽESIKA DŽOUNS, ANALITIČAR INVESTICIJA. Uslede upoznavanja – sa ostalim analitičarima u timu: Bredom, Džonom, Ričem i Tomom, ili možda Ričem, Tomom, Bredom i Džonom – kao i sa Džošom, koga se Džes sećala sa koledža.

„Hej“, kaže ona, „pa to si ti!“

On podigne pogled sa svog pisaćeg stola – gde je već sedeo za računarom izgledajući silno zauzet i važan – ali lice mu je bezizrazno.

Prošle godine slušali su isti predmet i Džes ga je zapamtila, zato što je bio najgori.

„Džes?“, predstavi se. „Sa faksa?“

On trepne.

„Slušali smo isti predmet?“, pokuša ona ponovo. „Slučajevi Vrhovnog suda?“

Gleda je i ćuti. *Da možda nemam nešto na licu?*, pomisli ona.

„Kod Smitsona? Jesenji semes...“

„Sećam te se“, kaže on. I smesta se okrene na drugu stranu zajedno sa stolicom.

Kul, pomisli Džes. *Drago mi je što smo popričali.*

Okrene se da ode.

„Znaš“, dobaci on ne okrećući se, „znao sam da si dodeljena ovom timu.“

Džes zastane. „O, ma nemoj?“

On klimne glavom – potiljkom – „Radio sam s ovim momcima prošlog leta, kad sam bio na praksi. Onda su me primili kao pripravnika i od januara sam tu za stalno.“ Načas začuti. „Pitali su me o tebi.“

„Šta si im rekao?“

„Ništa.“

„Molim?! Zašto im nisi rekao da sam neverovatna?“

„Zato“, on će, najzad se okrenuvši da je pogleda, „što nisam siguran da si neverovatna.“

Džes je prvi put videla Džoša te jeseni kada su postali bruceši. Bio je novembar. Veče kada su objavljeni rezultati izbora 2008. Kampus je celog tog dana damarao. Stvarala se istorija. Rezultati su bili objavljeni oko jedanaest i Džes je ošamućena i gotovo u delirijumu od oduševljenja izašla u veliko dvorište, u kome je bilo kao na nekakvom muzičkom festivalu. Studenti su pohrlili napolje klićući i grleći se. Trubile su automobilske sirene. Neko je cičao, a odnekud je trombon cepteći od patosa polako svirao skalu.

Džes se osećala kao da je ispaljena iz topa: treptala je zagledana u mesečinu kada ju je zaustavilo dvoje reportera univerzitetskih novina. Trenutak je bio istorijski i sakupljali su izjave studenata za sutrašnje izdanje. *Ima li minut da kaže kako se oseća i hoće li joj smetati ako je fotografišu?* Džes je odvratila

kako naravno ima vremena, i pored toga što je vazduh pucketao i dolazilo joj je da zaplače.

Reporterčina olovka bila je spremna. „Slušam te.“

Šta je uopšte mogla da kaže? Nije bilo tih reči.

„Naprosto... naprosto... presrećna sam, jebote! Je l' ovo uopšte stvarno? I sada ima da sručim, ono, trideset pića – ne, pedeset! – zato što je to više patriotski!“

Studentkinja reporterka podignu pogled sa svog bloka. „Kraj citata?“

„Čekaj, ne! Precrtaj sve to!“

„Šta želiš da kažeš?“

Džes je razmislila, pribrala se. Zamislila je svog tatu kako čita njene reči. Svog tatu, s kojim se čula pre samo nekoliko sati i čija je reakcija na prve nezvanične rezultate – bilo je gotovo sigurno da će Obama dobiti u Ohaju i Floridi – bila da naspe sebi još jednu čašu koka-kole i kaže: „Dakle, Džesi, čero, vidi ti to.“

Počela je iznova. „Osećam večeras težinu istorije. Izaći prvi put na glasanje i doprineti da se izabere naš prvi crni predsednik, to je neizreciva privilegija. Koju moji preci, robovi, nisu imali. Kao potomak ljudi koji su pokazali tako ogromnu snagu i samopožrtvovanje, osećam se izuzetno smerno i optimistično.“

„Sjajno rečeno“, kaza reporterka. „Sada samo stani tamo, da te slikamo.“

Džes je koraknula ulevo i posmatrala kako reporterka prilazi drugom studentu. Brucošu pepeljastoplave kose u keper pantalonama i košulji.

Fotograf se obrati Džes: „Gledaj u mene. Idemo na tri.“

A reporterka reče fino obučenom momku: „Šta misliš o izbornim rezultatima?“

Džes se okrenula prema objektivu i osmehnula se.

Lik u keper pantalonama okrenu se prema reporterki i reče: „Izgleda da svi zaboravljaju da se nalazimo usred finansijske krize. Tržište deonica je u slobodnom padu. Litar benzina košta više od jednog dolara. Stoga ne verujem da je dobar čas da

ekonomiju poverimo još jednom liberalu koji će nametnuti veći porez da bi povećao javnu potrošnju“ – tu je slegao ramenima – „ali pretpostavljam da uviđam privlačnost toga.“

Džes se, užasnuta, okrenula i mrko ga pogledala; osmeh joj nestade s lica baš kada je blesnuo blic.

Sutradan se obrela na naslovnoj strani univerzitetskih novina, ispod naslova koji je glasio: REAKCIJE STUDENATA NA OBAMINU ISTORIJSKU POBEDU.

Fotografija je bila dobra – ugao, mesečina, njeno lice na kom se ogledalo nemo divljenje – što je, udruženo sa značajem trenutka, navelo Džes da pomisli kako je to nešto što će jednog dana pokazivati svojoj deci i unucima.

Postojao je samo jedan problem.

Reporteri su razgovarali sa desetero studenata, tu je bio kolaž sačinjen od fotografija pet puta pet i citata, svi sa imenom i godinom kada se očekuje da diplomiraju. Ali samo dva lica bila su izdvojena i postavljena iznad mnoštva. Džes i momak u košulji, sa svojim odvratnim komentarom. Svi Džesini prijatelji slagali su se da je to što je rekao krajnje glupo. Majki, iz sobe preko puta, kazala je: „Ko tom liku drma kavez?“ Džesina cimerka Lidija pogledala je fotografiju i izjavila: „Izgleda dosadan.“

Ipak, Lidija je zalepila novine na spoljnu stranu vrata njihove sobe. Markerom je nacrtala oko Džesinog lica srca i zvezdice. Međutim, nije postojao način da se papir savije tako da se vidi samo njena fotografija, zato što je to odsecalo deo teksta i čudno joj krivilo osmeh. Bilo je nemoguće videti Džes bez Džoša. Naposletku je Majki uzela flomaster i docrtala mu đavolje uši i karikaturne brkove na licu, i odmah je sve izgledalo bolje.

Naposletku se lepljiva traka osušila i novinska stranica je pala na pod. To je već bio prolećni semestar i u hodniku je vladao trajni haos: izgužvane kutije za picu, izukršteni produžni kablovi, misteriozni muški veš. Kada je posle prolećnog semestra a pre letnjih kurseva u spavaonicu došla ekipa za čišćenje, sve je, uključujući i taj značajni podsetnik, završilo u smeću.

No sve do tada je Džes svakog dana mogla da se vrati u svoju sobu i vidi novine zalepljene za svoja vrata poput talismana, kako odišu snagom i nadahnućem, i svaki put kad ih pogleda, pomislila bi: *Stojimo na ivici svetlog novog sveta puni nade i odlučnosti, kucajući na vrata napretka sa verom u ono što se iza njih nalazi.*

A onda bi joj pogled prešao na desnu stranu, na fotografiju DŽOŠA HILIJERA '12. i njegov odvratni komentar, i pomislila bi: *Seronja!*

Radni stolovi Breda, Džona, Riča, Toma i Džoša poslagani su u tesan polukrug oko prljavog tepiha u sredini prostorije. U velikoj kancelariji otvorenog tipa već su svi nagurani kao sardine, sa prospektima, torbama sa opremom za teretanu i šoljama za kafu na svim raspoloživim površinama, tako da tu nema mesta za Džes.

„Ovde smo te smestili“, saopšti joj Čarls. Ima najviši rang u timu, a Džes je shvatila da je on glavni po tome što mu je kravata najrazlabavljenija i što se ostalima obraća prezimenom. Iznad njega je samo Blejn, izvršni direktor tima, koji se nije potrudio da je upozna.

Čarls je povede do niza stolova duž zida. Ceo dan je provela u upoznavanju firme i već je prošlo pet, ali u kancelariji još bruji kao u košnici. Ipak, mesto koje joj je Čarls pokazao i ona oko njega su prazna. Radni stolovi su, međutim, zatrpani opremom, telefonima, Blumbergovim terminalima i digitalnim bežičnim telefonima.

Dileri, pretpostavi Džes.

Dileri dolaze i odlaze prvi. Kada se berza deonica zatvori, završava se i njihovo radno vreme. Džes oseti titraj uzbuđenja. Dileri su glasni, prostaci su i nose grozna prugasta odela. Investicioni bankari su, s druge strane, teški i bez imalo smisla

za humor. Džes bi možda više volela da radi kao diler, ali beše propustila da se blagovremeno prijavi za to. Što je možda bilo znak, šansa.

Ona zamisli sebe kako viče u telefon poručujući nekome da može da se jebe ako mu se ne sviđa cena.

„Dakle, ovde sede dileri?“

Čarls trepne. „Pa, ne baš.“

„Čemu onda služe ovi silni telefoni?“

„Centrala“, odvrati Čarls. „Sekretarice i tako to. Znaš već: 'Goldman Saks, kako mogu da vam pomognem?' Centrala“, ponovi on. „Sekretarice.“

„O.“

Pošto je nekoliko sekundi ćutao, on će: „Aha.“

Na kraju svog prvog meseca Džes ume da kaže *Kako mogu da vam pomognem?* na četiri jezika, ali još joj nije dodeljen nikakav konkretan radni zadatak. Sedi okrenuta leđima ostatku kancelarije, ali ostali analitičari joj, kad god se osvrne, izgledaju kao prikovani za svoje stolice, glava pognutih nad radnim stolovima kao da služe bogu.

Džes ne radi ništa.

Nimalo joj ne pomaže to što bankari kada poručuju kafu ili traže da neko trkne do kopirnice viču, uopšte uzev, u njenom pravcu: sekretarica je sekretarica, čak i kada je zapravo analitičarka.

Koliko juče je jedan uzrujan stariji saradnik zatražio od nje da ode i podigne njegovo odelo iz čistionice u prizemlju.

„O, ja sam zapravo analitičarka.“

I dalje je gledao u nju.

„Možda bi trebalo da zamolite nekog od administrativnih pomoćnika?“

„Nemam vremena, stvarno“, reče pruživši joj jarkoružičastu priznanicu. „Vidi, možeš li naprosto da mi učiniš?“

Odgovorila je da ne može, ali onda se na petnaest minuta sakrila u toalet da ne bi video kako zapravo nema nikakva preča posla.

Džes reši da izmoli od Čarlsa da joj dâ nešto da radi.

Čitala je neki članak o ženama na radnom mestu. Tamo je pisalo: „Žene koje rade na radnim mestima gde dominiraju muškarci dužne su da stvore sopstvene razvojne mogućnosti.“

„Žene koje rade na radnim mestima gde dominiraju muškarci dužne su da stvore sopstvene razvojne mogućnosti“, kaže Čarlsu.

On začkilji u nju.

„I zato sam se nadala da mi možeš pomoći. Dati mi šansu? Recimo, neki radni zadatak?“

Majki je poslala Džes link do videa na kome je lice Nikolasa Kejdža namontirano na telo tinejdžerke u belim gaćicama i majici koja se ljulja sa džinovske cementne kugle za rušenje.

Džes klikne na link.

Baš u tom trenutku pored njenog stola naiđe Čarls i prokomentariše: „Sad mi je jasno.“

Nešto kasnije spusti joj na sto podebeli svežanj knjiga javnih podataka raznih kompanija.

„Džounsova“, kaže on, „trebaju mi neki brojevi.“

„Super.“

„Trebalo bi da bude vrlo jednostavno“, nastavi on prelistavajući jedan svezak. „Pošto se loguješ na server, videćeš da obrazac već postoji. Treba samo da naštimuješ model i ubaciš nekoliko različitih kompanija. Kapiraš?“

„Kapiram.“ Džes odmeri pogledom hrpu informatora. „Za kada ti ovo treba?“

„Za juče“, kaže Čarls.

Džes nije ni svesna da zapravo pojma nema šta radi, ali tada je već prekasno da zatraži pomoć. Džoš je jedini koji se ponudio da pomogne, mada ne zato što stvarno želi da joj pomogne, već zato što je njen drugar.

Njenog drugog dana na poslu pojavio se pokraj njenog stola. „Zdravo, Džes.“

Okrenula se i lice joj je u nivou s njegovim pojasom. „Džoše, zdravo.“

„Ja sam tvoj drugar“, reče on.

„Pardon?“, ona će govoreći njegovom pojasu.

„Tvoj drugar“, ponovi on.

Pritisnula je polugu sa strane, ali stolica samo potonu dodatnih nekoliko centimetara. Lice joj se još nalazilo neprijatno blizu njegovih prepona i ona ustade.

„Šta to znači? Da smo sada ortaci?“

„Dodeljen sam da ti pomognem. Da odgovaram na pitanja ako ih imaš“, sleže on ramenima. „Nastoje da upare svakog analitičara kome je ovo prva godina sa analitičarem kome je ovo druga godina, kao s nekom vrstom mentora. Za tebe su izabrali mene. Verovatno zato što smo bili ista klasa u koledžu.“

„Ali tebi ovo još nije druga godina.“

„Još malo“, on će na to. „Kako god, tu sam.“ I s tim je otišao dalje.

Sada je svake večeri pre no što ode, ako odlazi pre nje, pita treba li joj neka pomoć. Ali uvek drži u ruci telefon i torbu, i u jakni je, sa identifikacionom karticom već spremljenom u džep, tako da je Džes jasno da nije iskren. Pita je samo reda radi, a i zato što se njen radni sto nalazi odmah pored lifta.

Razume se da joj je potrebna pomoć, da ima pitanja. Po čemu se model kapaciteta zaduživanja razlikuje od ocene boniteta? Kako stopa federalnih fondova utiče na LIBOR?*

Zašto sa svojom karticom ne može da uđe u teretanu u prizemlju?

Međutim, Džoš je poslednji koga želi da pita. Jasno joj je da je smatra glupačom kojoj tu nije mesto. Ponekad ga zatekne kako je posmatra iskosa. Zainteresovano ali nimalo impresionirano. Kao da samo čeka da ona nešto zablja.

Uz to, već joj je nedvosmisleno stavio do znanja šta o njoj misli.

Predmet koji su na četvrtoj godini oboje slušali: Slučajevi Vrhovnog suda. Svake nedelje su raspravljali o raznim načelnim odlukama** i neko bi se uvek razgalamio. Ili bi ispričao besmisleni ličnu anegdodu. Ili bi se pozivao na Očeve osnivače da dokaže nekakvu glupavu poentu. Džes ta tematika nije bila nimalo bliska, ali jedan predmet iz oblasti Prava i društva bio je obavezan čak i na njenom smeru.

Sedeli su za velikim drvenim stolom namenjenim da podstiče „aktivan dijalog“, a raspravu su vodili sami studenti; format je bio namerno rasplinut, i čak i ako je tema nekog dana glasila, na primer, „Grater protiv Bolindžera: afirmativna akcija“, moguće je da su pola časa proveli raspravljajući o košarci i standardizovanim testovima, dok neko nije prostenjao: „Ima li ovde još nekog kome je ova debata smrtno dosadna?“

Bio je to lik sa Džesinih vrata, DŽOŠ HILIJER '12, onaj kome je onomad bilo stalo do cene benzina i koji je mrzeo Baraka

* *London Interbank Offered Rate*, tj. „londonska međubankarska ponudena kamatna stopa“. (Prim. prev.)

** Sudske odluke koje uspostavljaju sudske presedane (pravila ili načela koja su uspostavili viši sudovi i koji usmeravaju odluke nižih sudova u sličnim slučajevima). (Prim. prev.)

Obamu. I koga je Džes uspešno izbegavala od prve godine studija, ali koji se tri godine kasnije ponovo pojavio. I dalje sa frizurom televizijskog spikera i odvratnim komentarima.

Džes se tada okrenula i ljutito ga pogledala. Ne zato što njoj debata nije bila smrtno dosadna – jer jeste – nego zato što je znala da je smoren iz *pogrešnih razloga*. Jeste rekao ono što je rekao i što je završilo na naslovnoj strani univerzitetskih novina, ali posredi nije bilo samo to: posredi je bilo sve u vezi s njim. Njegova trenerka sa grbom Čouta, na primer, zbog koje su Džes na um navrle misli o travnjacima, regatama, koktelima sa džinom i arogantnim plavušama. I nešto u vezi s njegovim licem. Videlo se i na onoj fotografiji u univerzitetskim novinama to nešto, ali uživo je bilo još izraženije.

Ličio je na crtež petaka koji je dobio zadatak da nacрта čoveka, sav od ravnih linija i nekomplikovane simetrije, sa četvrtastom vilicom, plavim očima. Na nekoga prema kome je život bio neverovatno dobar. Na tipa iz nekog starog sitkoma, snishodljivog prema svojoj ženi.

„Ovo je dve hiljade jedanaesta godina“, reče Džoš, „zašto još vodimo ovu raspravu? Kako to što će se širom otvoriti vrata elitnih univerziteta eliminiše diskriminaciju? Problem su razorene porodice i zapostavljene zajednice. Odatle bi trebalo započeti sa interventnim merama. U domovima, kvartovima, školama.“

„Pa ovo je škola“, primeti na to Džes.

„Kako god“, umeša se drugi kolega. „To je obrnuti rasizam.“
Na šta Džes reče: „Kao da tako nešto postoji!“

Drugi kolega: „Ne bi trebalo da ljudi budu primljeni u koledž samo zato što su crni.“

„Ma da“, dočeka Džes, „zato što sam ja konkurisala tako što sam na molbi hiljadu puta napisala 'ja sam crkinja'.“

Neko drugi pojasni: „Mislim da je hteo da kaže kako rasu uopšte ne bi trebalo uzimati u obzir.“

„Tačno tako. Afirmativna akcija nije fer.“

„Nije meritokratski.“

„Nije po *Ustavu*.“

„Na neki način je *nemoralno* da postoji, u suštini, dvostruko merilo zasnovano, ono, na melaninu.“

„A šta je sa dvostrukim merilima za sportiste i pripadnike određenih porodica?“ Džesino srce je bubnjalo; osećala se pomalo uspaničeno. „Zar to nije nemoralno?“ Pretraživala je prostoriju pogledom – u potrazi za čime? Za nekim ko će se možda složiti s njom? Ali znala je da se to neće dogoditi. Biće malo mlake rasprave, a onda će se čas završiti i spakovaće udžbenike i razići se, i samo će se Džes osećati kao da su je stalno iznova udarali pravo u zube.

Duboko je uzdahnula. „Hoću da kažem da je svako sa reketom za skvoš* ili godišnjom apanažom automatski izuzet iz procesa provere. Njih niko ne pita koliko su bodova osvojili na testu. Zašto?“

„To nije isto, što vrlo dobro znaš.“

„Jeste, isto je.“

„Ne, nije.“

„Jeste, isto...!“

Tada se profesor tiho nakašlja. „Vratimo se na slučaj, molim vas. Da li je Graterov zahtev bio validan? Ili je odluka suda, sve u svemu, bila neustavna?“

Džes je uzdahnula i zavalila se u stolicu.

Džoš, koji je sedeo s njene desne strane, prignu se do nje.

„I po tebi je to argument?“, prošaputa on. „Da su povlašćeni prijem na fakultet i afirmativna akcija jedno te isto? Mislim... stvarno?“

Džes ga je ignorisala i pretvarala se da pomno sluša nekog ko je nagvaždao o tome zašto nije logično da univerziteti „snizavaju kriterijume“.

Džoš je pomerio laktove preko stola, tako da su se njegovi isprepleteni prsti našli na Džesinoj svesci i ona oseti na njegovim

* Skvoš se oduvek smatrao sportom bogatih. (Prim. prev.)

rukavima miris omekšivača za veš. „Daj“, reče joj on tiho. „Ne verujem da veruješ u to.“

Džes je uzela svoju hemijsku i počela da žvrlja izuvijane linije i spirale u gornjem desnom uglu sveske. Izbegavajući kontakt pogledom.

„Barem uviđaš da porediš babe i žabe, zar ne? Toliko valjda uviđaš?“

Ali Džes je videla samo njegova bleđa zapešća, titanijumski sat kako nečujno otkucava. Verovatno ga je dobio od oca za osamnaesti rođendan. Zajedno sa bocom pedeset godina starog skoča i šiframa za sve brokerske račune.

Nije mu odgovorila.

Prignuo se još bliže. „Ti, znači, stvarno misliš da je snižavanje kriterijuma za upis 'nedovoljno zastupljenih manjina' – tu je prstima pokazao navodnike, što je samo učvrstilo Džes u uverenju da je stvarno grozan – „prihvatljiv mehanizam za postizanje“ – ponovno pokazivanje navodnika prstima – „jednakosti?“

Džes je upravo zbog toga mrzela ovaj predmet. Priča je bila uvek ista: ugnjeteni narodi, namerno iskrivljavanje istorije, dašak bele supremacije. Za razliku od infinitezimalnog računa ili ekonomije, gde je profesor ćutke črčkao odgovore na tabli na prednjem zidu amfiteatra i gde su retko kad iskrsavale kontroverze – sem ako se neko ne uhvati za beskonačnost! – na ovim časovima društvenih nauka ljudi su uporno iznosili svoje mišljenje na sav glas, koliko god je to bilo nepristojno. No morala je da istrpi, jer je profesorov potpis bio uslovljen prisustvovanjem časovima. I stoga je sedela tu.

A sedeo je i on. Dišući. Gledajući je. Primoravajući je da se uključi. Zračeci arogantnom povlašćenošću. Čekajući.

„Ti, dakle, stvarno veruješ da je posedovanje određene boje kože isto što i posedovanje nekog očiglednog znanja ili talenta?“ Odmahnuo je glavom. „Ozbiljno?“

Zašto ne bi lepo otišao da glanca svoj ručni sat i ostavio je na miru?

Ali nije hteo da je ostavi na miru. Ne prestajući da odmahuje glavom, ponavljao je: „Ne mogu da poverujem da veruješ u to“, sve dok Džes ne reče: „Džoše?“

Prignuo se bliže, iščekujući, i Džes izvuče svoju svesku ispod njegovih zapešća. „Nalaktio si mi se na beleške.“

Kao da se načas trgao, ali to ga nije omelo. „Jasno ti je da u suštini tvrdiš kako je 'diverzitet' važniji od zasluga.“

Gubila je strpljenje. „Čuj, ti tvrdiš da je mlataranje reketom za skvoš isto kao četiristo godina ropstva i systemske nejednakosti!“

Razgovor za stolom utihnu.

Svi su pogledali prema njima. Džes je shvatila da zapravo nije šaputala, da je čak zanemarila da se nalazi u zatvorenom prostoru.

Profesor se namršti. „Džes? Imaš li nešto da dodaš?“

Stalno se dešavalo isto: bila bi uvučena u raspravu. I pored toga što bi najradije ćutala, što bi samo ćutke sedela igrajući sudoku na telefonu ispod stola.

Istovremeno je prihvatila, koliko god nevoljko, da ima obavezu da nešto kaže. Džes je to naučila od svog oca koji kao da je, čitavog njenog detinjstva u Nebraski, većito nešto govorio. Pitao poslovođu *Volmarta* zašto u ponudi nema multikulturalnih lutaka, dok je Džes stajala pored njega želeći u zemlju da propadne od blama. Vozio ih o Božiću u drugu saveznu državu samo zato da pronađe jedinog crnog Deda Mraza na području Velikih ravnica. Prigovarao direktoru škole zbog toga što u školskoj biblioteci nema knjiga o istoriji Afroamerikanaca.

Davao je sve od sebe, što je Džes sada znala. Kompenzujući, po svoj prilici, za to što joj je majka umrla još dok je bila beba. No ponekad se pitala zašto se toliko trudio. Zar ne bi bilo lakše da su se naprosto preselili? Umesto što je vikao na njene nastavnike zato što su sjebali lekciju o Građanskom ratu? Ili joj kupovao kopije Barbika? Htela je samo da se uklopi u društvo, a ne da čita još jednu biografiju doktora Martina Lutera Kinga napisanu za decu.

I da ne mora da se šapatom prepire sa Džošom i njegovom duksericom sa grbom pripremnog koledža i frizurom televizijskog spikera; da ne mora da brani sebe, svoju rasu, svoje pravo da bude tu.

Kasnije te večeri, u baru u koji su svi odlazili, pronašao ju je i silom nastavio razgovor. Bilo je devet sati i svi su bili pijani. *Taverna na Aveniji* imala je lepljive podove, a nad ulazom natpis SUTRA JE PIVO BESPLATNO. Petnaest dolara i lažni ličnjak obezbeđivali su cele večeri jeftine žestine za dvadeset pet centi po čašici.

Džes je pila votku sa sokom od brusnice sve dok joj nije ponestalo sitnine, a kada je počelo da joj se vrti u glavi, pronašla je prazan separe nedaleko od toaleta. Provela je tamo jedna minut kada je osetila uleganje tapaciranog sedišta. Neko telo pokraj svog. Otvorila je jedno oko i malčice nakrivila glavu u stranu.

„Džes, beše?“ – to je bio on – „Džoš“, predstavio se zvanično i pružio ruku.

Ignorisa ju je i onda ponovo zatvorila oči nadajući se da će da ode.

Ali nije. Čula je zveketanje leda u njegovom piću.

„Dakle“, reče on, „tvoj argument, danas na času, bio je prilično slab.“

Džes ne odgovori, samo skliznu malo niže na sedištu.

Ignorišući njeno ignorisanje, Džoš je terao dalje. „Jasno mi je zašto, kao neko ko ima neposredne koristi od afirmativne akcije, želiš da je braniš. Kapiram, zaista. Ali nemoguće je da istinski veruješ, hoću reći intelektualno, ne emocionalno, kako je snižavanje kriterijuma za upis primeren mehanizam za izlaženje na kraj sa sistemskom nejednakošću. Slanje dece u škole koje nisu kvalifikovana da pohađaju? To bi trebalo da im pomogne? Pored toga, potpuno je neprimenjivo. Hoću

reći, stvarni problem nejednakosti u ovoj zemlji nema nikakve veze sa rasnom pripadnošću, je l' tako? Ima veze sa klasnom pripadnošću. Koliko je fer da neki bogati afroamerički klinac sa osrednjim ocenama i rezultatima prijemnog ima prednost nad nekim siromašnim kincem iz gudura Apalačije koji u životu nije imao ni toliko?“

„Znači, tražiš od mene, kao stručnjaka“ – Džes konačno otvori oči – „da ti odgovorim zašto afirmativna akcija ne važi i za siromašne belce?“

Potvrdno je klimnuo. „Zvuči prilično grubo, tako kako kažeš, a naslućujem i određenu dozu sarkazma, ali da, voleo bih da čujem tvoje mišljenje.“

„Moje mišljenje“ – ona otpi gutljaj svog pića, s otopljenim ledom metalnog ukusa – „glasi da bi trebalo da odjebeš.“

On odmahnu glavom. „Čoveče, svaki pokušaj iskrenog intelektualnog razgovora s nekim na ovom fakultetu liči na čupanje zuba naživo.“

„Možda bi bio srećniji na Apalačijan Stejtu.“*

„Ha-ha“, reče on i ustade.

No odmah se vratio.

„Izvoli.“ Gurnuo je čašu vode prema njoj i Džes je morala da se potruđi da mu ne kaže hvala.

„Pa“, reče joj prebacivši jednu ruku preko naslona sedišta u separeu, „šta radiš sledeće godine?“

„Molim?“

„Kada diplomiram. Ja radim u *Goldman Saksu*. A ti?“

„O.“ Džes sleže ramenima. „Ne znam.“

„Stvarno? Još nisi napravila nikakav dogovor?“

Džes ponovo sleže ramenima. „Možda će to biti neka neprofitna organizacija posvećena deci. Ili umetnička galerija.“ To je

* *Appalachian State University*, državni univerzitet u Bunu, u Severnoj Karolini, trenutno na 445. mestu na spisku visokoškolskih ustanova u SAD, dok se Univerzitet Kolumbije, na kojem Džes i Džoš studiraju, nalazi na dvanaestom mestu. (Prim. prev.)

bio plan njene cimerke Lidije. Da iznajmi stan u Vest Vildžu ili Braunston Bruklinu i vozi se taksijem na praksu u američku filijalu *Kristija* u Rokfelerovom centru.

„Neprofitna organizacija posvećena deci? Umetnička galerija?“ Džo odmahnu glavom. „Ništa od toga nije pravi posao.“

„Pa dobro, ne želi svako da poraste u Gordona Gekoa, da se dernja na sekretarice i potkrada penzione fondove da bi mogao da krka još više kavijara i kupuje rasne pse. Neki od nas zapravo žele da daju svoj doprinos društvu.“

„Da daju svoj doprinos društvu? Sa platom od četrdeset hiljada dolara godišnje?“

„Čudno“, reče ona na to. „Nisam shvatala da se baš sve vrti oko novca.“

Džes je više želela da veruje u to nego što je uistinu verovala. Želela je da ostavlja utisak nekoga ko ima ležeran odnos prema novcu. Kome novac nije preterano bitan. Nije htela da izgleda previše gladna. Ili očajna. Ili ambiciozna. Niko iz njenog društva nije želeo da radi u finansijskom sektoru. Svi su hteli da volontiraju, da teže ispunjenju, stvaraju umetnost. I zašto da ne? Bili su u pravu. Novac nije važan.

Sem onda kad ga nemaš.

Ili kada želiš da te shvataju ozbiljno.

Podigao je obrvu. „I šta, stanarinu ćeš da plaćaš... ceduljicama na kojima ćeš da napišeš 'dugujem ti'?“

„Džoše.“ Ona ga pogleda, sad već iznervirana. „Šta te boli uvo?“

„Samo sam radoznao, ništa više. Je l' to zbog onoga što rade tvoje prijateljice? Mislio sam da si drugačija.“

„Drugačija?“

„Od svojih prijateljica.“

Bilo je tačno da se Džes umnogome razlikovala od svojih prijateljica; od Lidije, koja je pohađala internat u Alpima, gde su na velikom odmoru jeli sir i čokoladu, i čiji je otac bio predsednik neke švajcarske banke. Ili od Majki, koja nije bila pripadnica korejske kraljevske porodice, ali je izgledala kao da

bi mogla biti – način na koji je to uporno demantovala samo je doprinosa da izgleda još verovatnije. Međutim, družile su se još od brucoških dana i Džes je bila mučna i sama pomisao da njeno nastojanje da prikrije te razlike nije urodilo plodom i da joj je tamo neki lik u baru, u ružičastoj košulji, upravo sasuo to pravo u lice.

„Kako to misliš *drugačija*?“

„Da nisi devojka koja sanja o umetničkoj galeriji.“

„Izvinjavam se.“ Džes je bila zatečena. „Ti to mene kao poznaješ?“

„Ne budi defanzivna“, reče Džo. „Neki od nas su morali da rade da bi dospeli dovdje. Neki od nas moraće da rade i pošto završe studije. Nagađam da si i ti jedna od nas.“

„Ne znaš ništa o meni. Misliš, ako sam crna, znači da sam siromašna? Informisan si, nema šta.“

„Čuj, posmatrano statistički, stvarnost je takva. To su samo brojevi. Ali nisam to hteo da kažem. Nešto drugo. Izgledaš...“ On zastade tražeći pravu reč.

Džes se i protiv svoje volje nagnula prema njemu. „Izgledam...?“

Prelazio je prstom po rubu svoje čaše. Čulo se zviždanje, tiho i melodično, poput kitovog. „Nestrpljiva“, reče naposletku.

Nestrpljiva? *Nestrpljiva*? Manje bi se uvredila da joj je rekao da zaudara na zapaljeno smeće.

„Džoše?“, ona će pokazujući preko njegovog krila.

„Da?“, odvrati, ali ne pomerajući se.

„Odlazim.“ Džes se progura pored njega i izvuče se iz separea prosuvišim sput i svoje i njegovo piće.

Za šankom je Lidija upravo poručivala novu turu. „Ko je ono bio?“, upita dodajući Džes čašicu. „Sladak je! Hoćete li se kresnuti?“

Džes zabaci glavu i ledena tečnost joj zapeče grlo. Pustila je da talas mučnine prođe i onda nabrala nos. „Ne prepoznaješ ga?“

„A trebalo bi?“
„Onaj iz novina. Sa prve godine. Đavolje uši?“
„A, da!“
„Prema tome, ne, definitivno nije sladak.“
„Hmm.“ Lidija napravi grimasu.
„Šta?“
„Ništa.“ Lidija sleže ramenima. „Ne znam baš.“
„E pa, ja znam“, odvrati Džes odmahujući glavom, „i mrzimo ga. Tip je seronja.“

„Idem“, kaže Džoš. „Možeš sama?“

No pošto je očajna, Džes odstupa od scenarija. „U stvari, imala bih pitanje.“

On pogleda na svoj sat. „O čemu se radi?“

„O modelu koji Čarls traži da uradim. Zadaje mi muke.“

„Još nisi završila?“

„Pa, ne baš.“

Ona pritisne taster i kompjuter zabruji i oživi. Ponada se da će ga impresionirati ili zastrašiti komplikovanim ciframa i brojevima koji su se pojavili na ekranu. Međutim, on odmah prepozna šta je radila.

„Analiza prethodnih transakcija?“ On se prigne preko Džes, pa počne da kuca po njenoj tastaturi i prelistava različite dokumente na njenom desktopu. Usput ih nabraja: „Diskontirani novčani tok, bilans stanja, trošak kapitala.“ Potom pogleda u Džes. „Pa šta je problem?“

„Ne znam.“

Zagleda se u njen monitor, izvlačeći i uvlačeći različite tablične proračune. Lice mu je samo nekoliko centimetara daleko od njenog. Miriše na običan sapun i pepermint bombone. „Znaš li ti uopšte šta radiš?“

„Zavisi od toga kako definišeš 'znati' i 'raditi'.“

„Isuse Hriste“, promrsi on privlačeci stolicu sa susednog stola. Potom sedne. „Gde računaš diskontnu stopu?“ Prelazi po kućicama Džesine tabele; prsti mu poigravaju po tastaturi kao po dirkama klavira.

„Ovde.“ Džes pokaže u monitor.

„Ne valja.“

Džes se ne usprotivi ovoj konstataciji.

„Moraš da uzmeš ponderisani prosečni trošak kapitala“ – izabere jednu knjigu javnih podataka s njenog stola, prelista je, pa uzme drugu i odmah pređe na dodatak na kraju – „odavde“ – tu on pokaže broj stranice, dohvati žuti marker i obeleži ga – „i onda ga koristiš za izvođenje pretpostavki modela“ – upre prstom u monitor – „ovde. Kapiraš?“

Ona potvrdno klimne.

„Čekaj, pomeri se malo.“ Privuče stolicu do njene i povuče tastaturu sebi na krilo. „Znaš li kako da podesiš dinamički imenovane opsege?“

Ona odmahne glavom.

„Isuse Hriste.“

Ali pomogne joj.

Pomalo je osoran, poput nemačkog učitelja. No naposljetku posao bude obavljen.

Ona ujutru odmah pošalje model Čarlsu i smesta dobije odgovor: „Dođi ovamo.“

Džes žurno ode do njegovog stola. Sedi zavaljen u stolicu, jedne noge prebačene preko druge tako da obrazuje trougao, baca lopticu od gumenih traka u zid od plute. Na monitoru se vidi otvoren model.

„Zvao si me?“

On zakrene stolicu i pogleda je. „Šta je ovo?“

„Model koji si tražio?“ Džes se snagom volje suzdrži da ne kaže još nešto.

„Kalibri?“

„Pa da.“

„Nije ti ovo jebeni humoristički časopis. Sledeći put upotrebi 'arijel'. Ili 'tajms nju roman' ako si baš rešila da budeš drska.“ On odapne jednu gumenu traku tako da joj je proletela tik iznad ramena. „Jesi li me razumela?“

Džes pronade Džoša u praznoj sali za sastanke.

„Mnogo si mi pomogao sinoć, hvala ti još jednom“, kaže mu.

On ne obrati pažnju na nju, i dalje skroluje po svom telefonu.

„Šta, ni 'nema na čemu, Džes'? Ni 'drago mi je što sam mogao da ti pomognem, Džes'? Ni 'tu sam kad ti zatrebam, Džes, čemu služe drugari'?“

„Imao sam planove“, kaže on jednako buljeći u telefon.

Džes se trudila da se ponaša prijateljski. Da kaže hvala. Ali nek mu bude.

„Šta, propustio si srećni sat Mladih republikanaca ili tako nešto?“

On konačno spusti telefon, podigne glavu i pogleda je podigavši obrvu.

Džes se upita da ga nije uvredila, ali i da li joj je stalo i ako jeste. Nagoveštaj da je neko republikanac nije uvreda, barem tehnički. Pogotovo ne u banci. Ali prilično je sigurna da on to jeste. Na časovima na kojima su raspravljali o slučajevima Vrhovnog suda većito je pričao o nekim marginalnim ekonomskim pitanjima poput poreza na dohodak i javnog duga. Jednom prilikom je naišla na njega u univerzitetskoj knjižari, i gledala kad je izvadio novčanicu od sto dolara da plati paketić žvaka.

„Ha-ha.“ On se ponovo zagleda u telefon.

„Pa“, kaže Džes uputivši se prema vratima, „ako ti to išta znači, stvarno cenim to što si mi pomogao.“

Napolju grad vrvi od novih diplomaca koledža u potrazi za dobrim provodom. Kraj je avgusta i vreli, lepljivi jek leta već je prošao, i čini se kao da je proleće.

Ovo podseti Džes na koledž, kada su studenti izlazili iz sive zime u šortsevima i sa plastičnim naočarima za sunce i izvlačili kauče na travnjake ispred spavaonica. Ponekad su eskivirale predavanja, Džes, Majki i Lidija, i sedele na verandi pijuckajući pivo toplo od sunca i osvežavajuće margarite sve dok ne počne da im se vrti u glavi.

No s tim je sada gotovo.

Majki i Lidija sklapaju nova prijateljstva, dok je Džes zarobljena unutra.

Njihove nove prijateljice Vinarke su vedre cure iz sunčane Kalifornije, bogate naslednice bujnih kosa čiji roditelji imaju plantažne vinograde u dolini Napa, koje veruju u slobodnu ljubav, akupunkturu, privatna putovanja u svemir i električne automobile.

Džes ih upoznaje jedne večeri kad se u relativno normalno vreme iskrala iz kancelarije. U bar-restoranu je mračno i bučno, a raspojasanost gomile podstakne u njoj nostalgiju.

Zatekne ih kako sede za malim stolom prepunim koktela i visokih staklenih boca mineralne vode.

Uglas joj doviknu „zdravo“, a jedna Vinarka uzvikne nadglasavajući muziku: „Zašto si u kostimu?“

Džes sedne i takođe vičući objasni kako je zaposlena u *Goldman Saksu*.

Namrštivši se nad svojim koktelima, uglas poviču: „To je tako bez veze! Zašto radiš tamo?“

Majki ćutke doda Džes piće.

Vinarke su uporne. „Kako možeš da radiš tamo?“

„Nije tako loše“, slegne ramenima Džes.

„Nije tako loše?! *Goldman Saks* je velika vampirska lignja!“ , ne odustaju Vinarke. „Koja se zakačila za lice privrede i sisa joj krv!“

Odnekud se stvori konobar.

„Ooo“, ozari se Lidija, „da poručimo lignje?“

Vinarke se potrude da objasne Džes kako, s obzirom na svoju stosatnu radnu nedelju, u suštini radi za minimalac, te da bi po svoj prilici više zarađivala okrećući burgere u nekom restoranu brze hrane.

To, razume se, nije tačno i, što je još važnije, rad u *Mekdonaldsu* ne podrazumeva podršku jedne od najmoćnijih i najuglednijih svetskih banaka. Kao ni nevoljko poštovanje ljudi koji joj inače ni dobar dan ne bi rekli. Kao ni vožnju taksijem do kuće svake večeri. Međutim, nije da su Vinarke baš sasvim promašile: Džes na neki način mrzi svoj posao. Dosadan je, niko nije ljubazan prema njoj, a vuneni štof joj izaziva svrab. Jedva stiže da se ponekad vidi s prijateljicama, jedva stiže da odpava i jedva da jede išta što ne stiže kurirskom dostavom. Na Lidijino pitanje, Džes se požali kako joj život liči na rovovski rat.

„Grozno je, Lid. Sve sami muškarci u odelima, rade svoj glupi posao i pričaju o svom glupom poslu. Celog dana. Svakog dana.“

„Čuj“, na to će Lidija, „patrijarhat nije nestao preko noći. Barem ne čekaš red u ženskom toaletu.“

Što nije bio slučaj u Lidijinoj firmi, maloj aukcijskoj kući s odabranom klijentelom, u kojoj su dve trećine zaposlenih žene i gde je toalet većito zagušen tamponima i šljokicama.

* * *

Džes je neprestano maštala o drugačijem poslu.

O poslu poput Lidijinog, u aukcijskoj kući, koji, istina, ima nekih degradirajućih aspekata, ali neosporno odiše glamurom. Ili o poslovima kojima se bave Vinarke: Kali radi u startapu koji se bavi proizvodnjom testa za keks, a Nori u ekološki orijentisanoj kompaniji koja proizvodi obuću od recikliranog bambusa. Čak i Majki, kao koordinatorica naloga u najvećoj svetskoj agenciji za kreativni advertajzing, redovno stiže kući do šest.

Bilo bi lepo: ko bajagi posao, lep stan i roditelji koji plaćaju račune.

Umesto toga: studentski krediti, garsonjera koja joj proždire polovinu plate, ljudi koji je gledaju iskosa i koji će je doveka tako gledati.

Tata je pozove telefonom.

„Pa“, upita on, „jesi li im pokazala ko je ko?“

Džes zna šta on želi da čuje. Da dolazi prva i odlazi poslednja; da ih pobeđuje u njihovoj vlastitoj igri. Ponavljao joj je to do u beskraj dok je odrastala. Da mora biti dvostruko bolja ako želi da postigne makar upola koliko oni. I bila je svesna da je u pravu, ali i ogorčena zbog toga. Zašto njen uspeh mora da se temelji na savršenstvu, umesto, recimo, na neodređenom osećaju da je ona neko s kime ljudi vole da odu na pivo?

Ipak se trudi. Da drži korak, da ne talasa, da bude korisna, mada, doduše, nije sigurna da iko to primećuje. I premda je sasvim sigurno bolja od Riča, koji ima diplomu Harvarda, ali je i pored toga polupismen, ne može mirne savesti reći kako je bolja od Džoša, koji je u stanju da pogledom odradi diskontirani novčani tok. Razmišlja da ocu kaže istinu: kako se ponekad oseća kao malo dete, bespomoćna i željna dobrote. Kako je

jedina koja nije u svakom trenutku sigurna šta da radi ili šta da kaže, jedina koja nema čvrst stav o *važnim pitanjima*: ceni sojinog zrna, nijansama Zakona o bankarskom poslovanju i o novom meniju u Univerzitetskom klubu.

Ali takoreći ga čuje kako se osmehuje čekajući na drugom kraju linije.

Stoga umesto toga kaže: „Nego šta. Super sam. Sjajna sam. Sve je u redu.“

2

Moraju u Sinsinati, zarad serije sastanaka za izradu nacrtu ugovora sa kompanijom za osiguranje potrošača koja se priprema za javnu ponudu akcija.

„Tvidldame, Tvidldi“, obrati se Čarls Džošu i Džes, „pakujte se, idemo u Kaliforniju.“

„Šta reće?“, upita Džes. „Stvarno?“

„Ma jok, šalim se“, odvrati on. „Zapravo idemo u Ohajo. Ali čujem da je vreme grozno, tako da... da.“

Prvom klasom sa Lagvardije za Ohajo, najranijim jutarnjim letom; Džes zaspi na sedištu još pre no što ih je stjuardesa ponudila sokom od pomorandže. Potom taksijem sa aerodroma pravo u firmu klijenta, vukući kofere za sobom kao da su leševi.

Uvedu ih u prostranu salu za sastanke, sa konferencijskim stolom dugačkim poput staze za kuglanje.

Čarls postavlja komplikovana tehnička pitanja o njihovim aktuarskim modelima, dok ih Džoš rešeta u vezi sa njihovom strategijom rasta. Džes hvata beleške.

Klijent ostavlja utisak prepredenjaka i Džes ga u sebi zamisli u sepija tonovima, kao beskrupuloznog magnata koji ne preza

ni od čega ne bi li izvukao poštenom svetu novac iz džepa i obogatio se, ili možda kao običnog razbojnika koji pod okriljem noći krade bakar sa železničke pruge. On pak raspreda o diskriminaciji cena i maksimizaciji profita, i samo što otvoreno ne naziva svoje korisnike glupim naivčinama.

U jednom trenutku iznese naročito komplikovan argument i Čarls se okrene prema Džes i upita: „Zapisala si to?“

Ona potvrdno klimne i kratko zabeleži: *krade od sirotinje da daje bogatima.*

Nešto kasnije Džes pronade na internetu veb-sajt lokalnog lanca čili-restorana.*

„Hajde da probamo taj njihov čuveni sos“, predloži pročitavši slogan na početnoj stranici.

„Neka, hvala“, odvrati Džoš.

„Ma daj, moramo da jedemo.“

Čarls je otišao na ručak sa klijentom ne pozvavši ih da im se pridruže.

Stoga pređu preko šest saobraćajnih traka da dođu do tržnog centra na drugoj strani auto-puta, gde su ljudi stajali u redu ispred restorana čekajući da kupe hot-dog ili porciju špageta.

„Jedno je sigurno – nismo na Menhetnu“, kaže Džoš.

„Znaš, ja sam iz ovih krajeva“, na to će Džes.

„Kojih krajeva?“

„Ovih“, ona će kada su seli i kada je konobarica prišla da im naspe vodu. „Srednji zapad. Što bi rekli, iz 'unutrašnjosti'.“

„Čikago?“

Džes odmahne glavom. „Nebraska.“

Džoš se prigne napred tako naglo da je malo nedostajalo da prevrne svoju čašu s vodom. „Stvarno?“

* Reč je o Sinsinati-čiliju, jedinstvenom slatko-slanom sosu kojim se obično prelivaju špageti ili hot-dog – i nema nikakve veze sa jelom od mlevenog mesa i pasulja (čili kon karne), koje je zaštitni znak Teksasa. (Prim. prev.)

„Rođena sam i odrasla tamo.“

„Nikad ne bih pomislio. Izgledaš tako“ – tu on zastade tražeći pravu reč – „njujorški.“

„Ovaj... hvala?“

„Nebraska, a?“ On se zavali na naslon sedišta. „Definitivno moram da preispitam svoju predstavu o tebi.“

„Zašto uopšte imaš predstavu o meni?“

Džoš ne odgovori i poruči salatu od mešanog povrća i grilovane piletine. Džes se odluči za sendvič sa sirom i čili-sosom.

„Da pogađam“, kaže mu. „Pripremaš se za maraton.“

„Pardon?“

„Ovi su čuveni po svom *čili-sosu*, a ne tamo nekom iznenađenju od povrća kivanog na pari. Što ne probaš da malo živiš?“

„Prilično sam siguran da su bolesno srce i visok holesterol sušta suprotnost življenju.“

„I šta? Jedeš isključivo zdravu hranu?“

„Uglavnom, da. Zašto bih jeo nešto što nije zdravo?“

„Zato“, odvrati Džes, „što je zdravo biti nevaljao. Prigrлити mračnu stranu. Zadovoljiti svoje najporočnije apetite.“

On podigne obrvu.

„Hoću naprosto da kažem, zar ti se baš nikad ne prijedu pomfrit ili pohovani oreo, ili peperoni-pica?“

„Ja volim zeleniš.“

Uto se ponovo pojavi konobarica i spusti na sto dva tanjira. Brdo rendanog čedra sa čilijem za Džes, bednu činiju povrća za Džoša.

Džes prasne u smeh.

Džoš takođe. „Okej“, kaže nabadajući na viljušku mlitavi cvet karfiola, „pobedila si.“

Nešto kasnije Džes kaže Čarlsu: „Kakvi su ono ljudi, da čovek ne poveruje. Čitava njihova strategija je nekako... naopaka.“

„Unosna je, eto kakva je.“

„Ali ne čini li ti se da je na izvesnom nivou potpuno... izvrnuta na naličje? Gotovo je predatorska. Zar ne misliš da je to kvarno?“

„Mislim da je to biznis osiguranja.“

„Ali strašno je!“ Džes je jasno da je njeno gledište naivno, ali ipak.

Čarls slegne ramenima. „Pretpostavljam da si u pravu. Ali... kako ono kažu: ne sudite, da se ne bi sudilo vama, beše?“

Nazvao je to Naopakim Robinom Hudom. I kad god neko postupi naročito prepredeno ili podmuklo, Čarls ga kruniše kao novog kralja Šervudske šume.

Doduše, najbliže što je Džes ikada prišla tome bilo je jednog dana kad je na posao došla u svilenoj bluzi sa talasastim porubom na kragu, a Čarls prokomentarisao: „Lepa ti ta košulja, ledi Merijen.“

Njihov let za Njujork kasni tri sata. Na prvom raspoloživom letu, koji polazi za dvadeset minuta, ima samo jedno slobodno mesto koje, naravno, prisvoji Čarls. „Žalim slučaj, klinici“, kaže im, „ali stvarno ne mogu da se zadržavam u ovoj vukojebini.“

Džes i Džoš stoje na gejtju i gledaju kroz stakleni zid za avionom koji se lagano udaljava pistom. Džes se priseti testa koji je popunjavala kada je konkurisala za posao u banci, na deo koji se odnosio na uklapanje u tim: Da li bih želela da satima čekam na aerodromu sa ovom osobom? Potom zamišljeno pogleda u Džoša. On joj uzvratil pogled i oči im se načas sretnu. Džes se ponada da ne može da joj pročita misli.

„Pa, pričaj mi o Nebraski“, on će naposljetku. „Kako je bilo odrastati tamo?“

Džes prevrne očima. „Uvek isto s vama sa Istočne obale. Okupite se oko mene, pričaću vam o svom detinjstvu u unutrašnjosti. U školu sam se vozila traktorom, a umesto psa imala sam *prerijskog psa*.“

„Nisam na to mislio.“

Iz nekog razloga odluči da mu kaže istinu. „Pa, ako te zaista zanima, rekla bih... da je na neki način bilo... usamljениčki.“

„Je li bilo mnogo drugih afroameričkih porodica?“

„Nije. Ne mnogo“, odvrati Džes. Iako joj „ne mnogo“ zvuči kao suviše blag izraz. Zato što se povremeno osećala kao da su ona i njen tata jedino dvoje crnaca na celom području Linkolna, sve sa prigradskim naseljima. Jedino dvoje crnaca u zapadnoj Nebraski, u Velikim ravnicama, u kosmosu.

Nije posredi bilo samo to što takoreći nije poznavala nijednu drugu crnu porodicu nego i to što, sem tate, nije imala nikoga od porodice. Svi su bili mrtvi – majka, dede i babe – ili daleko – stric koga njen otac nikad nije pominjao, razni rođaci koje Džes nikad nije upoznala i koji su slali božićne čestitke iz dalekih gradova poput Los Anđelesa ili Toronta.

Činilo se da svi drugi imaju punu kuću ljudi i ljubimaca – braće, sestara, mačaka, pasa – i kada ode kod njih, uvek su joj izgledali bučni i neuredni, što je doprinosilo da joj njena malena porodica izgleda dostojanstvena i taman onolika kolika i treba da bude. No onda bi došao Božić ili Dan zahvalnosti ili Majčin dan, a nije postojalo mnogo načina da se organizuje proslava za dvoje, i tada ju je osećaj usamljenosti prožimao do kosti i podsećao je da njena porodica nije u punom sastavu.

„Mora da ti je teško padalo“, kaže Džoš.

„Mislila sam da si rekao kako je problem današnje Amerike klasna, a ne rasna pripadnost.“

„Ti baš ništa ne zaboravljaš, jelda? Da nemaš možda dosije svih gluposti koje sam izvalio kao student pa ćeš da ga upotrebiš protiv mene svaki put kada razgovaramo?“

„Znači, misliš da si izvalio glupost?“

On uzdahne. „Mislim da sam u svoje vreme rekao štošta čemu je manjkalo diplomatije.“

„U svoje vreme? Misliš, prošle godine?“